

pasovi so v učnem načrtu za 6. razred OŠ. V prvem letniku srednjega usmerjenega izobraževanja učitelj upošteva, da so to učencu že znana dejstva in jih ne obravnava, zahteva pa to znanje (podobno je z revolucijo, rotacijo, zemljepisno lego, podnebnimi tipi). V podobni situaciji je učitelj, ki mora zaradi slabe realizacije pedagoških ur skrbeti za obseg obravnave. Nobenega zagotovila ni, da bo tudi obravnavano vsebino učenec po dveh letih še znal. V učnem načrtu za osnovno šolo je že ob nastajanju prevladovala skrb, da je vsebin veliko, smotri mestoma zahtevni, razredi heterogeni. Zato so v končni varianti poudarjene temeljne vsebine, tiste, ki bi jih moral obravnavati vsak učitelj in obvladati vsak učenec. Tudi v učnem načrtu srednjega izobraževanja smo iskali vsebine, ki bi bile obvezne za vse (temeljni nivo) in zahtevnejše vsebine. Nazadnje geografija ni bila določena med predmete, kjer je vsebina tako zahtevna, da bi jo morali izvajati na dveh nivojih zahtevnosti.

V tesni povezanosti z obsegom učnega načrta je tudi globina znanja in stopnja učenčeve sposobnosti. Določiti globino učnih vsebin, s tem pa tudi globino znanja, pomeni določiti, ali se vzgojnoizobraževalne vsebine nanašajo samo na spoznavanje pojavnosti, ali pa gredo globlje, do vsebinskih molekul in atomov. Žal tudi ta globina v učnem načrtu ni precizirana. Določajo jo učitelji sami, ki nihajo med obema skrajnostima. Posledice so pogosto očitne: lahek pouk in dolgočasnost pri pouku, toda velike težave, če neznanje učencu onemogoča napredovanje. Npr.: podnebne značilnosti tropskega pasu. Nekateri učitelji naštejejo podnebne tipe in ne obravnavajo podrobneje temperaturnih in padavinskih razmer. Drugi že v 6. razredu podrobno obravnavajo tudi planetarno cirkulacijo zraka v tem pasu. Ko sem pripravila diagnostični test, s katerim sem želela preveriti obseg in globino osvojenega znanja o podnebnju v 1. letniku srednjega izobraževanja (učence sem predhodno opozorila, kaj morajo znati oz. ponoviti iz osnovne šole), sem dobila v povprečju le 20 do 30 % pravih odgovorov. Po pregledu učbenika sem ugotovila, da bi v tem poglavju moral učenec osvojiti 34 pojmov in specifičnih dejstev, pri spoznavanju narave pa še vsaj 10 tistih, ki se nanašajo na vreme in dogajanja v atmosferi. V učnem načrtu za 1. letnik usmerjenega izobraževanja moram torej graditi na tem predznanju in dodati najmanj 17 specifičnih dejstev in novih terminov. Končno moram zagotoviti razumevanje podnebnih dejavnikov in vpliva podnebja na življenje, uporabnost tega znanja v konkretnih situacijah in še sposobnost orientacije ob obravnavi te tematike na zemljevidu. Pri razpoložljivem fondu ur in številu učencev (34 do 36 v oddelku) s samo obliko in metodo dela ne morem zagotoviti, da so vsi učenci dejansko osvojili

pričakovan (načrtovan) obseg in globino znanja, kot je definirano v učnem načrtu pod geslom "Podnebje". Ostajam pred dilemo, kaj opustiti, kaj poglobiti, saj ne poznam vseh pričakovanih uporabnikov učenčevega znanja. To pa ni enostavno, če to znanje in sposobnosti preverjajo in vrednotijo pri sprejemnih izpitih za sprejem na univerzo oz. na zaključnem izpitu in maturi.

Spremljiva izvajanja učnih načrtov za osnovno in srednjo šolo je pokazala, da so učni načrti zelo obsežni, kar je ob krčenju števila ur pouka še bolj pereče. Z razvojem geografske znanosti se upravičeno pričakuje vključevanje novih spoznanj, kar praviloma pomeni tudi širjenje obsega in globine učnih vsebin. Ker sami nismo selektivni, opravijo to selekcijo učenci sami in obseg trajnega geografskega znanja in sposobnosti je zato zelo različen in neprimerljiv. Če je geografija splošnoizobraževalni predmet, mora stroka sama določiti minimalni obseg znanja in sposobnosti, ki jih bo kot obvezen standard šola zagotovila vsakemu učencu na določeni stopnji izobraževanja. Predlagamo, da določimo minimalni obseg teh znanj v obliki učnih norm ali kataloga znanj in to etapno po posameznih letnikih izobraževanja in globalno ob koncu šolanja. S temi normami morajo biti seznanjeni tudi učenci, saj tako prevzemajo odgovornost za delo, ki jim hkrati omogoča napredovanje. S tem bi odpadle tudi vse mogoče špekulacije, kaj je učitelj realiziral, kaj je zahteval od učencev in česa ni.

25. REPUBLIŠKO SREČANJE MLADIH RAZISKOVALCEV IN INOVATORJEV SLOVENIJE Drago Perko

Srečanje je potekalo 7. junija 1991 v 14 disciplinah, med katerimi je bila tudi geografija. V geografsko skupino so šole prijavile več kot 40 nalog. Pravico do zagovora, ki je bil v prostorih Oddelka za geografijo Filozofske fakultete, je dobilo 26 nalog, ki jih je izdelalo 57 dijakov. Predstavitev je potekala v dveh skupinah. V prvi je bilo predstavljenih 13 bolj družbenogeografskih nalog, od katerih so prevladovala tista s turistično vsebino, v drugi pa so mladi raziskovalci predstavili 13 nalog z ekološko in fizičnogeografsko obarvano vsebino:

- 1 Analiza možnosti za razvoj turizma v občini Škofja Loka (Urša Jurman, Mojca Ogris, Maja Ogrizek, Maša Ogrizek, Andreja Štular, Srednja družboslovno jezikovna šola Boris Ziherl, Škofja Loka, mentor Marjan Luževič),
- 2 Ekološka problematika ljubljanske obvoznice (Jan-ko Jugovič in Irena Jurca, Srednja šola za elektroniko in

naravoslovje, Ljubljana, mentorici Eva Jeler Fegeš in Nuška Tavčar Marenk),

● 3 Ekološki problemi Medvod (Klemen Boštjančič in Jani Šulc, Srednja šola za elektroniko in naravoslovje, Ljubljana, mentorici Alenka Dragoš in mag. Metka Špes),

● 4 Grafična baza podatkov za Jugoslavijo (Andraž Bežek in Miha Unk, Gimnazija Kranj, mentor mag. Slavko Brinovec),

● 5 Jezersko - klimatsko zdravilišče (Bojan Popovič, Gimnazija Šentvid, Ljubljana, mentorici Alenka Dragoš in Majda Vida),

● 6 Kako oplemenititi mariborski turizem (Edina Karič, Mojca Kralj, Brigita Krsnik in Alenka Orbovič, Srednja ekonomska šola, Maribor, mentorica Aleksandra Samec),

● 7 Kmečki turizem v Davči (Daša Balderman in Bojana Jošt, Gimnazija Kranj, mentor mag. Slavko Brinovec),

● 8 Možnost razvoja kmečkega turizma v Zavodnjah (Veronika Kovač, Center srednjih šol Velenje, Bernarda Puncer in Katjuša Tisnikar, Gimnazija Center, Celje, Urška Ercnel, Živa Flis, Zalika Tisnikar in Klemen Rožič, Osnovna šola Anton Aškerc, Velenje, mentorica Stanislava Borovšak),

● 9 Možnosti razvoja kmečkega turizma na območju Korene (Barbara Ribarič in Ivana Ristič, II. Gimnazija, Maribor, mentor dr. Dolfe Cizej),

● 10 Obdelava padavinskih podatkov za obdobje 30-ih let (1961-1990) v Idriji (Gregor Kandare, Borut Močnik in Tomaž Seljak, Gimnazija Jurij Vega, Idrija, mentorja Igor Šebenik in Tatjana Pivk),

● 11 Pokrajinski odnosi med prebivalstvom in nadmorsko višino v občini Velenje (Slavko Lenart, Center srednjih šol, Velenje, mentor Marko Primožič),

● 12 Poplave na Ljubljanskem in Sorškem polju (Urša Demšar, Gimnazija Šentvid, Ljubljana, mentorja Alenka Dragoš in mag. Milan Orožen Adamič),

● 13 Primerjava dveh sosesk v Mariboru in Gradcu (Tone Balažič, II. Gimnazija, Maribor, mentor mag. Vlado Drozg),

● 14 Problematika pitne vode na Dravskem polju (Andrej Glišič in Igor Glišič, III. Gimnazija, Maribor, mentorica Nada Veronik),

● 15 Prostorska širitev mesta Kranja (Barbara Babnik in Simona Jereb, Gimnazija Kranj, mentor mag. Slavko Brinovec),

● 16 Razlika o porabi vode in onesnaževanju - varstvu voda, porabi energetskih virov, onesnaževanju iz energetskih virov ter o prometu na ravni regionalnega prostorskega planiranja (Andrej Pogačnik, Borut Sočič in Marko Hočevar, Gimnazija Šentvid, mentor Mio Kneževič),

● 17 Razvoj usmerjene kmetije (Petra Bolčina in Sandra Brankovič, Gimnazija Kranj, mentor mag. Slavko Brinovec),

● 18 Struktura in razvoj trgovinske dejavnosti v mestu Kamnik (Katka Grzinčič, Petra Kerčmar in Tina Tratnik, Srednja ekonomska in naravoslovna šola Rudolfa Maistra, Kamnik, mentorica Valerija Podjed),

● 19 Turizem in ekologija (Vesna Lešnik, II. Gimnazija, Maribor, mentorica Heda Lešnik),

● 20 Turizem na kmetiji v novogoriški občini (Miroslava Čubej, Srednja družboslovna in ekonomska šola, Nova Gorica, mentor Stane Kovač),

● 21 Vodna ujma v Savinjski dolini in Celjski kotlini (Irena Čede in Karmen Đurašević, Srednja šola Borisa Kidriča, Celje, mentorica Irena Paušer),

● 22 Vozači kranjske gimnazije (Katarina Doberšek in Vesna Javornik, Gimnazija Kranj, mentor mag. Slavko Brinovec),

● 23 Vpliv Godoviške planote na onesnaženje kraškega izvira Podroteja (Klavdija Gnezda, Gimnazija Jurij Vega, Idrija, mentorica Martina Pišljar),

● 24 Vpliv izbranih meteoroloških parametrov na koncentracije SO₂ v Mariboru v kurilnih sezonah med leti 1983 in 1990 (Aleš Javornik, II. Gimnazija, Maribor, mentor Igor Žiberna),

● 25 Vpliv reliefa, nadmorske višine in tal na gozd (Andrej Arih, Gimnazija Kranj, mentor Rudi Jarc),

● 26 Vpliv trenutnih sprememb pretokov vode na življenje rastlin in živali v strugi in obrežju (Asja Bohinc in Mateja Tabar, Gimnazija Kranj, mentor Tadej Markič).

Večina nalog je dobro grafično in kartografsko opremljena. So rezultat obsežnih terenskih proučevanj, predvsem kartiranja, anketiranja, inventarizacije prostora in podobno. Zanimivo je, da le redke naloge besedila nimajo urejenega s pomočjo računalnika, ki so ga mladi raziskovalci pogostokrat uporabili tudi za grafične predstavitve vsebine.

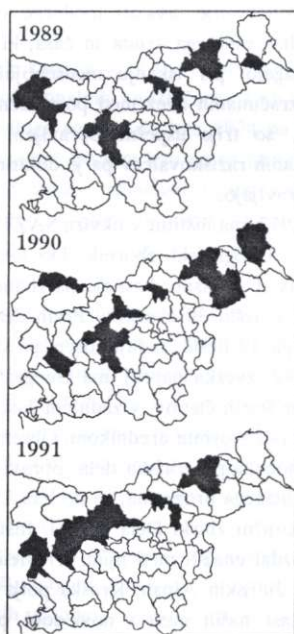
Glede na nakaj zadnjih let je kakovost nalog nižja, medtem ko so bile ustne predstavitve sorazmerno dobre in podprte z lepo izdelanimi panoji, velikimi kartami, plakati, prosojnicami, diapozitivi, videofilmi, računalniško grafiko in slikami. Nekatere naloge so tudi praktično zelo uporabne. Pohvalna je velika samozavest in sproščenost dijakov pri predstavljanju in zagovarjanju svojega dela.

Največ kritik je komisija v sestavi mag. Matej Gabrovec, mag. Karel Natek, mag. Milan Orožen Adamič in mag. Drago Perko z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU in Irena Rejec Brancelj in Igor Šebenik z Inštituta za geografijo Univerze namenila citiranju in pomanjkljivostim pri kartah in preglednicah.

Preglednica 1: Razporeditev nalog in dijakov po kraju šole.

Kraj	Število nalog			Število raziskovalcev		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991
Ajdovščina		1			3	
Celje	2		1	5		4
Idrija			2			4
Jesenice		1			2	
Kamnik		1	1	3		3
Kranj			7			13
Ljubljana	7	6	5	12	11	9
Ljutomer	4			5		
Maribor	3	4	6	9	19	10
Murska Sobota		1			4	
Nova Gorica			1			1
Ptuj		2			10	
Škofja Loka			1			5
Velenje	1	2	2	2	4	6
Tolmin	1			2		
skupaj	18	18	26	35	56	55

Slika 1: Občine, od koder so prišle naloge leta 1989, 1990 in 1991.

Zadovoljna je bila s številom nalog, nezadovoljna pa z majhnim številom šol in občin, od koder prihajajo mladi raziskovalci (preglednica 1, slika 1).

Vsi udeleženci so dobili pisna priznanja, vsaka nalo-

ga pa še dodatno vrednostni bon, s katerim so lahko mladi raziskovalci nakupili geografsko literaturo, karte in podobno v Zemljepisnem muzeju Slovenije.

Komisija je z veždnevno strokovno ekskurzijo v tujino nagradila nalogo pod zaporedno številko 4, z objavo v Geografskem obzorniku in s tem pripadajočim avtorskim honorarjem naloge 1, 5, 23 in 25 in z brezplačnim izletom, ki ga daje Ljubljansko geografsko, naloge 2, 8, 10, 11, 12, in 13.

SEMINAR ODDELKOV ZA GEOGRAFIJO PF MARIBOR IN FF LJUBLJANA NA PEDAGOŠKI FAKULTETI V MARIBORU

Ana Vovk

Ob 30-letnici Oddelka za geografijo PF Maribor bo oddelek organiziral seminar, ki bo v tematskem pregledu prostorsko vezan na Severovzhodno Slovenijo. Člani oddelkov za geografijo PF in FF bodo predstavili svoje raziskovalne rezultate. Seminar bo enodneven, in sicer 10. oktobra 1991 z začetkom ob 9. uri in koncem predvidoma ob 15. uri v Zeleni predavalnici PF Maribor.

Vse zainteresirane vabimo, naj se udeležijo seminarja. Dodatne informacije lahko dobite na Oddelku za geografijo pri predsedniku organizacijskega odbora mag. Urošu Horvatu ali pri članih organizacijskega odbora.

GEOGRAFSKI INŠTITUT ANTONA MELIKA ZRC SAZU

Drago Meze

Od ustanovitve 1938 do konca vojne leta 1945 je Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) predstavljala reprezentativno znanstveno in kulturno inštitucijo s korpusom leta 1938 izbranih 17 akademikov in leta 1940 dopolnjena z izvolitvijo treh rednih in štirih dopisnih članov; med njimi je bil tudi prof. dr. Anton Melik, ki je bil za rednega člana izvoljen leta 1946.

Prva povojna leta so se SAZU pisali boljši časi, a, žal, ne za dolgo. Kot na mnogih področjih je bila tudi znanosti za vzor Sovjetska zveza, kjer je bila, kakor še danes, znanost visoko cenjena. Po sovjetskem vzoru smo tudi pri nas začeli ustanavljati inštitute pri SAZU. Akademik Melik je priložnost, ki se je ponudila, izrabil in že leta 1947 uspel s predlogom, da je SAZU ustanovila geografski inštitut, takrat imenovan "Inštitut za geografi-